

אתו רבים ומבטלי מחיצתא א – דלתות

אתו רבים ומבטלי מחיצתא

א. תלמוד בבלי עירובין כב ע"א

משנה: רבי יהודה אומר אם היה דרך רשות הרבים מפסקתן יסלקנה לצדדין. וחכמים אומרים אינו צריך.
גמרא: רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו כאן הודיעך כוחן של מחיצות. "כאן" וסבירא ליה? והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ירושלים אילמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים! אלא "כאן" ולא סבירא ליה.
ורמי דרבי יהודה אדרבי יהודה ורמי דרבנן אדרבנן, דתניא, "יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שהיו לו שני בתים משני צידי רשות הרבים, עושה לו לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע. אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך." קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה, קשיא דרבנן אדרבנן!
דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא: התם דאיכא שתי מחיצות מעלייתא, הכא ליכא שתי מחיצות מעלייתא.
דרבנן אדרבנן [נמי] לא קשיא: הכא איכא שם ארבע מחיצות, התם ליכא שם ארבע מחיצות.

ב. כסף משנה הלכות שבת פרק יד הלכה א

איכא למידק דבפרק בתרא דעירובין (דף ק"א)... משמע דהשתא דנעולות בלילה הוי כרמלית! י"ל דאה"נ דכי דלתותיה ננעלות בלילה הויא רה"י גמורה, אפילו להתיר לטלטל בכולה אם לא היו דרים בה רבים, ולא קרי לה כרמלית. אלא משום דכיון דדיירי בה רבים הויא לה חצר של רבים שלא עירבו שאסור לטלטל מתוכה לבתים ומבתים לתוכה, כשם שאסור לטלטל מכרמלית לבתים ומבתים לכרמלית. וכן פירש"י שם.

ג. תלמוד בבלי עירובין כ ע"א

אמר רבי אלעזר: הזורק לבין פסי הביראות חייב. פשיטא! אי לאו מחיצה היא, היכי משתרי ליה למלאות?! לא צריכא דעבד כעין פסי ביראות ברשות הרבים וזרק לתוכה, חייב. הא נמי פשיטא, אי לאו דבעלמא מחיצה היא, גבי בור היכי משתרי ליה לטלטלי? לא צריכא אף על גב דקא בקעי בה רבים.

ומאי קא משמע לן? דלא אתו רבים ומבטלי מחיצתא? הא אמר רבי אלעזר חדא זימנא, דתנן, "רבי יהודה אומר אם היתה דרך רשות הרבים מפסקתן יסלקנה לצדדין, וחכמים אומרים אינו צריך", רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו כאן הודיעך כחן של מחיצות! אי מהתם הוה אמינא "כאן" ולא סבירא ליה, קא משמע לן "כאן" וסבירא ליה.

ד. תוספות מסכת עירובין דף ו עמוד ב "והאמר"

וא"ת, והיכי פריך מר' יוחנן דאמר בפרק ב' דהוי אליבא דרבי יהודה דאמר אתו רבים ומבטלי מחיצתא, ופליגי עליה התם רבנן? ויש לומר דפריך כי היכי דלר' יהודה ב"שם ד' מחיצות" דלא חשיבי ליה מצריך נעילה, הכי נמי ב' מחיצות דלא חשיבי לרבנן יהיה צריך נעילה.

ה. חזון איש, מועד עד:ד

תוד"ה אילימא הקשו ל"ל פסי ביראות, ליעבד צ"ה! והנה כונתם בכל הבארות שלא יהא רה"ר עוברת תוך צו"ה, דהא קיי"ל דאין צו"ה מועילה לרה"ר מה"ת כר' יוחנן, דבעינן דלתות נעולות.

דלתות

ו. תלמוד בבלי עירובין ו.-:

תנו רבנן, "כיצד מערבין דרך רשות הרבים? עושה צורת הפתח מכאן ולחי וקורה מכאן. חנניה אומר: בית שמאי אומרים עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס נועל, בית הלל אומרים עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן."
ורשות הרבים מי מערבא?

- והתניא, "יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שהיו לו שני בתים משני צידי רשות הרבים עושה לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע. אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך!"
- וכי תימא "בכך" הוא דלא מערבא, הא בדלתות [פתחות] מערבא, והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, "ירושלים אילמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים", ואמר עולא הני אבולי דמחוזא אילמלא דלתותיהן ננעלות חייבין עליהן משום רשות הרבים!

אמר רב יהודה, הכי קאמר: כיצד מערבין **מבואות המפולשין לרשות הרבים**? עושה צורת הפתח מכאן ולחי וקורה מכאן. איתמר: רב אמר הילכתא כתנא קמא, ושמואל אמר הלכה כחנניה.

איבעיא להו: לחנניה אליבא דבית הלל צריך לנעול או אין צריך לנעול? תא שמע, דאמר רב יהודה אמר שמואל אינו צריך לנעול. וכן אמר רבי מתנה אמר שמואל אינו צריך לנעול. איכא דאמרי אמר רב מתנה בדידי הוה עובדא ואמר לי שמואל אין צריך לנעול.
בעו מיניה מרב ענן, צריך לנעול או אין צריך לנעול? אמר להו תא חזי הני אבולי דנהרדעא דטימן עד פלגיהו בעפרא ועייל ונפיק מר שמואל ולא אמר להו ולא מידי! אמר רב כהנא הנך מגופות הואי. כי אתא רב נחמן אמר פנויה לעפרייהו. לימא קסבר רב נחמן צריך לנעול? לא, כיון דראויות לנעול אף על פי שאין ננעלות.

ז. רש"י מסכת עירובין דף ו עמוד ב
מגופות היו - לא היו כולן פתוחות אלא סגורות ופתוחות במקצת, מגופות - כמו הגפת דלתות (ערכין יא, ב).

דלת מאי היא?

ח. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רפג

הנה היה לי טרדות ותשובות רבות להשיב בתוך כך נאבד מכתבו והיום פניתי להשיבו ולא מצאתי רק מכתבו הגלוי וראיתי שם שנסתפק בדלתות אם צריך שיהי' הדלתות ע"פ כל הרחוב לסתום את כולו, או כשר אף אם ישאר [עד] עשר אמות פתוח, דמקום דלתות מחיצה והנשאר נותר משום פתח. מסברא דלא מהני, דטעם היתר הדלתות אף בזמן שהם פתוחים כמו שכתב בחתם סופר [האו"ח סי' צ'] משום דכך דרך הדלת להיות לפעמים פתוח, וכיון דההיתר משום דאורח' בהכי, ואין דרך לעשות דלת שלא יסתום כל הרוח שהרי דלתות נעשו למנוע רגל העוברים כשירצה, ואם כן על כרחך סותם כל הפתוח.

ט. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רפד:א

בדבר הדלתות אשר אין נמתחין היטב ונשאר פחות מעשרה אמות ברוח הרחוב והמבוי שלא יגיע אליהם הדלת, ונסתפק אם יהי' על זה תורת "פתח" כדין כל פירצה פחות מעשר אמות. בדבר זה יש לעיין. אך אף אם יהי' על זה תורת פתח, מכל מקום עיקר הדלתות בטלין, שכל ההיתר דכמאן דנעילי דמיין. וצריך שיהי' באופן שבשעה שהם נעולין יהי' מחיצה שיכול לעמוד ברוח מצוי, והיינו על ידי לולאות וקרסים בדלת ובדופן. אבל אם לא יגיע לדופן, אם יבא רוח ידחה הדלת הלאה, ממילא אין כאן מחיצה אף בשעה שהוא נעול:

י. חזון איש, מועד עה:א

ראיתי מתקנים את המבואות בדלתות בלא צו"ה, במקומות שא"א לעשות צו"ה מטעם פקידי העיר, ואת הדלתות נועלים פעם אחת ואח"כ פותחים אותם ועומדים תמיד פתוחים. ונראה דאין תיקון דלתות בלא צו"ה מועיל כלום, שדלת בלא צו"ה אינו עושה פתח, אלא אם הדלת נעול הוא כשאר מחיצה, ובזמן שהפתח פתוח בטלה המחיצה ואסור, שהרי אין לנו בדין המחיצות אלא מה שאמרו חכמים, וזולת מה שנתבאר ענינו בגמ', אין ראוי לספק בו ולהחשיבו כלל וכלל.

ובגמ' אמרו עירובין י"א: צו"ה שאמרו קנה מכאן כו'. וכ"ת דדלתות הוא פתח ממש וא"צ לאשמועינן [בגמ'], וקאמר [כאן] דצו"ה מהני אף שאינו פתח [דלת] ממש וא"צ לומר דלתות בלא צו"ה, זה אינו, דע"כ צו"ה בלא דלתות עדיפא מדלתות בלא צו"ה, שהרי אמרו מנחות ל"ג דפתחי שימאי פטורין מן המזוזה, ומפרשינן לה דלית להו שקפי או תקרה, וע"כ בדאית להו דלתות עסקינן, לדעת הרמב"ם ש"כ הטור ביו"ד סי' רפ"ו, ואף החולקים על הרמב"ם בזה לא חלקו אלא מטעם אחר, אבל דין פתחי שימאי לא קשיא להו...

יא. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רעה:א

אשר מסופק כת"ר אם דלתות מועיל בלא צורת הפתח. והביא בשם ס' פנים מאירות דמהני. אך כתב שבספר פינות הבית מסופק בזה במשמעות חלוש מאוד מכמה טעמים, אשר אינו כדאי להשיב עליו. הנה מעודי הדבר פשוט בעיני דמהני בלא צורת הפתח [ובספר פתח הבית כתב בעצמו שלשון הש"ס משמע דלתות מהני בלא צורת הפתח]...

דלת א' או שתי דלתות?

יב. ערוך השולחן אורח חיים סימן שסד:ד

ואין לשאול דהא זהו פלוגתא דב"ש וב"ה אליבא דחנניא, וב"ה סוברים דדי בדלת אחד, די"ל דכפי המסקנא זה במבואות המפולשות לרה"ר אבל ברה"ר עצמה י"ל דגם ב"ה מודים לב"ש ע"ש ודו"ק.

יג. תלמוד בבלי עירובין ב ע"ב

ורבנן אי מפתחו של היכל גמירי ליבעו דלתות כהיכל, אלמה תנן "הכשר מבוי בית שמאי אומרים לחי וקורה ובית הלל אומרים לחי או קורה!" דלתות היכל לצניעות בעלמא הוא דעבידן. אלא מעתה לא תיהני ליה צורת הפתח, דהא היכל צורת הפתח הוא לו! אפילו הכי עשר אמות הוא דרויח...

יד. תוספות מסכת עירובין דף ו עמוד ב

אלא מעתה לא תיהני ליה צורת הפתח - אבל "לא תיהני ליה דלתות" לא פריך, דפשיטא הואיל ואית ליה דלתות והן ננעלות דהויא כמחיצה מעלייתא.

טו. תוספות מסכת עירובין דף ו עמוד ב

והאמר רבה כו' - פ"ה דפריך אמאי דשרינן לחי וקורה מצד אחד... ואם תאמר, כיון דיש לו ב' מחיצות ושלישית בננעלת הוי ג' מחיצות, ולקמן אמר דלכל היותר לב"ה שלש מחיצות דאורייתא! ויש לומר לפירושו דהיינו דווקא היכא דאיכא ג' מחיצות גמורות הוו דאורייתא, אבל הכא דשלישית ע"י דלת, רביעית נמי צריך דלת. ולר"י נראה דפריך משום דמשמע ליה דב"ה לא בעי נעילה...

טז. עבודת הקודש בית נתיבות שער ב

מ) מקום שהרבים בוקעין בו משער לשער, ושעריו מכוונין זה כנגד זה כדגלי המדבר, אם רחב שש עשרה אמה זו היא רשות הרבים גמורה ואסור לטלטל בו חוץ לארבע אמות. רצה לערבו ולהתיר לטלטל בכולו כיצד הוא מכשירו, עושה לו דלתות ננעלות בלילה והרי חזר זה רשות היחיד.

מא) ויראה לי שאין צריך דלתות ננעלות מכאן ומכאן אלא **כל שיש כאן דלת ננעלת בלילה** ולחי או קורה מכאן הרי זה רשות היחיד, שאין רשות הרבים אלא המסור לרבים בכל עת, והואיל ויש לזה דלת ננעלת בלילה וחוסמת העוברים שם בלילות, אין זו רשות הרבים.

יז. רש"י מסכת עירובין דף ו עמוד ב

חייבין עליה כו' - אלמא: נעילת דלתות בעינן בכל לילה, והכא קתני עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן לבית הלל.

יח. רמב"ם הלכות שבת פרק יז:

שני כתלים ברשות הרבים והעם עוברים ביניהם כיצד מכשיר ביניהם? **עושה דלתות מכאן ודלתות מכאן**, ואחר כך יעשה ביניהם רה"י. ואינו צריך לנעול הדלתות בלילה אבל צריך שיהיו ראויות להנעל, היו משוקעות בעפר מפנה אותן ומתקנן להנעל, אבל צורת פתח או לחי וקורה אינן מועילין בהכשר רה"ר.

יט. שו"ע אורח חיים שסד:ב

רשות הרבים עצמה אינה ניתרת אלא בדלתות, והוא שננעלות בלילה. ויש אומרים אף על פי שאין ננעלות, אבל צריך שיהיו ראויות לינעל, שאם היו משוקעות בעפר מפנה אותן ומתקנן שיהיו ראויות לינעל...

כ. משנה ברורה סימן שסד:ו

אלא בדלתות - **מכאן ומכאן**, דע"ז נעשית כחצר של רבים, אבל צורת הפתח לא מהני [אפילו אם יעשהו משני צדדין]. ויש פוסקים דס"ל דסגי בדלת מצד אחד כשננעלת בלילה, דאין זה ר"ה כיון שמונע רבים מלעבור משער לשער, וסגי מצד השני בלחי או קורה, וכמו בעלמא היכא שיש ג' מחיצות שלימות:

כא. שער הציון סימן שסד ס"ק ח

וטעם סברא הראשונה, דסבירא לה דוקא היכא דהוו מחיצות גמורות, אבל היכא דמחיצה שלישית הוא על ידי דלת [שפתוחה כל היום וננעלת רק בלילה], רביעית נמי צריך דלת [תוספות הנ"ל]:

כב. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רסה:ו

ואם תאמר למה כתב דלתות מכאן ומכאן, ולחנניא [אליבא דב"ה] סגי בדלת מצד אחד ובצד השני לחי וקורה, לא קשה מידי דרמב"ם לשיטתו [פי"ד משבת ה"א] ד' מחיצות דאורייתא...

נעולות או ראויות לנעול?

כג. רמב"ם הלכות שבת פרק יד:א

ואי זו רה"י? תל שגבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או יתר על כן, וכן חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר על כן, וכן מקום שהוא מוקף ארבע מחיצות גובהן עשרה וביניהן ארבעה על ארבעה או יתר על כן אפילו יש בו כמה מילין אם הוקף לדירה כגון מדינה המוקפת חומה **שדלתותיה ננעלות בלילה** ומבואות שיש להן שלשה כתלים ולחי ברוח רביעית, וכן חצר ודיר וסוהר שהוקפו לדירה כולן רה"י גמורה הן.

כד. רמב"ם הלכות עירובין פרק א:א

חצר שיש בה שכנים הרבה כל אחד מהם בבית לעצמו דין תורה הוא שיהיו כולן מותרין לטלטל בכל החצר... וכן הדין במדינה שהיא מוקפת חומה גבוהה עשרה טפחים **שיש לה דלתות וננעלות בלילה** שכולה רשות היחיד היא, זה הוא דין תורה.

כה. רמב"ם הלכות שבת פרק יז:

שני כתלים ברשות הרבים והעם עוברים ביניהם כיצד מכשיר ביניהם עושה דלתות מכאן ודלתות מכאן ואחר כך יעשה ביניהם רה"י. **ואינו צריך לנעול הדלתות בלילה אבל צריך שיהיו ראויות להנעל**, היו משוקעות בעפר מפנה אותן ומתקנן להנעל, אבל צורת פתח או לחי וקורה אינן מועילין בהכשר רה"ר.

כו. מגיד משנה הלכות עירובין פרק א הלכה א

וכן הדין וכו'. גם בזה לא דקדק רבינו בדין המחיצות לפי שאינו מקומו וכתב שיש לה דלתות ננעלות בלילה ופי"ז מהלכות שבת בדין שני כתלים ברה"ר וכו' נתבאר שם שדי בראויות לינעל אף על פי שאינן ננעלות ממש ושם מבואר דין זה בארוכה.

כז. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רסה:ג-ה

והנה בשם הרמב"ם כתבו הפוסקים דמהני דלתות שאין נעולות. ולפי עניות דעתי אינו כן...
ובפרק י"ז שכתב "שני כותלים ברשות הרבים והעם עוברים ביניהם אין צריך לנעול הדלתות בלילה" אפילו מדרבנן, הוא לפי מה שכתב רש"י (דף כ' ע"א) דרך הרבים מפסקתן שאין שם דרך אלא זה, עיין שם. מבואר דסבירא לי' דאין רבים מבטלין בשיש להם דרך אחר. וע"כ שני כותלים ברשות הרבים היינו באמצע רשות הרבים, ויש לרבים דרך גם כן בצדי החיצון של הכתלים מזה ומזה, בכהאי גוונא לא אתי רבים ומבטלי...
כח. ביאור הלכה סימן שסד סעיף ב ד"ה * והוא שנעולות

והוא שנעולות בלילה - ואם לא היו נעולות וכ"ש צוה"פ לבד חייב חטאת לדעה זו דאתו רבים ומבטלי מחיצתא והוא דעת הרי"ף והרא"ש והסמ"ג ועוד פוסקים שהביאו דברי ר' יוחנן להלכה. ודעה שניה הוא דעת הרמב"ם ולא הרמב"ם אפילו לא היו דלתות כלל כ"א צוה"פ ג"כ אין חייב חטאת דפסק כר' אלעזר דלא אתו רבים ומבטלי מחיצתא. כן כתבו האחרונים ואעפ"כ מדרבנן צריך דלת גם לדעתו:

כט. טור אורח חיים הלכות שבת סימן שסד

וכתב א"א הרא"ש ז"ל והוא דנעולות בלילה והרמב"ם ז"ל כתב ואינו צריכין לנעול בלילה אבל צריך שיהו ראויין לנעול היו משוקעות בעפר מפנה אותן ומתקנן לנעול וכן נראה מסוגיית ההלכה

ל. בית יוסף אורח חיים סימן שסד

וכתב הרב המגיד בפרק י"ז שכדברי הרמב"ם נראה לו עיקר. ולענין הלכה כיון שהרי"ף והרא"ש מסכימים לדעת אחת הכי נקטינן

לא. דרכי משה הקצור אורח חיים סימן שסד אות (א)

ואינו נראה דכיון דהמגיד משנה ורבינו הטור כתבו דדברי הרמב"ם עיקר אין לזוז מדבריהם...

לב. שו"ת ישועות מלכו חלק אורח חיים סימן כא

והנה במה שהקילו במקצת מקומות לסמוך בשעת הדחק שמצד גזירת הממשלה אין מניחין לעשות תיקון עירובין הנהוג לזאת רצונם לסמוך על דלתות אף על פי שאין ראויין לנעול מצד הממשלה, וכ"ת מגמם על זה כי הפתחים שהם רה"ר אין ניתרין אלא כשדלתותיהן נעולות בלילה, וכן נראה דעת הש"ע בס"י שס"ד, ואף על גב שהביא שם גם דעת הרמב"ם ז"ל דגם ראויות לנעול סגי, הא אין כן דעת הרי"ף והרא"ש, ובזה ודאי דבריו נכונים, אלא שכבר נהגו לסמוך על שאין רה"ר בזה"ז, והוא דעת בה"ג ורש"י ותוס' עירובין נ"ט, ומי הוא זה שיתחזק לבטל המנהג שנהגו זה כמה מאות שנים, עם היות שמיום עמדי על דעתי הייתי נזהר שלא להוציא משא הגם שהי' עירובין הנהוגין מאז, אמנם לא הוריתי לאחרים אחר שכן נהגו מהרבה שנים

לג. משנה ברורה סימן שסד:ה

מדהעתיק המחבר דעה ראשונה בסתמא ודעה השניה בשם י"א, משמע דדעתו כדעה הראשונה. והנה מדברי השו"ע מוכח דאין מערבין ר"ה כי אם בדלתות. ובעיירות שלנו שמנהג העולם לתקן ע"י צורת הפתח אף שרחובותיה רחבין הרבה ומפולשין משער לשער, וגם פעמים רבות הולך דרך המלך תוך העיר ומדינא הוי ר"ה גמור ע"ז, וכדלעיל בסימן שמ"ה. וע"כ דסומכין על הי"א שבסימן שמ"ה דרשות הרבים לא הוי א"כ ששים רבוא בוקעין בו וזה אין מצוי [פמ"ג]. אמנם באמת הרבה ראשונים חולקין על הי"א הנ"ל כמו שכתבנו שם בסימן שמ"ה, וע"כ אף דאין למחות לאחרים הנוהגין להקל ע"י צורת הפתח שכן נהגו מעולם ע"פ דעת הפוסקים המקילין בזה, מ"מ כל בעל נפש יחמיר לעצמו שלא לטלטל ע"י צורת הפתח לבד. ועיין בביאור הלכה:

"ראויות לנעול" מאי היא?

לד. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רסה:ה

מה שכתבתי לסגור הדלתות באיזה פעם, הטעם כי יש להסתפק אם דלת שאין נועלין בשום פעם אם נקרא "דלת". ונעל שאין עשוי להלוך בו פסול לחליצה, ובגמרא [יבמות קד.] שאל על נעל דבי דינא הא אין עשוי להלוך בו, ומשני "אי מסגי בי' שלוחא דבי דינא מי קפיד עלי' דיינא?" ולדידן שאין הולכין כלל בנעלים כאלה, צריך לומר משום שהמנהג שהיבם הולך בו ארבע אמות על כן חשיב עשוי להלוך בו. ועל כן אם לא יסגרו הדלתות בשום פעם יש לומר דלא חשיב דלת כלל, אך אם יסגרו אותם בשום פעם יוכשרו כמו נעל שלנו לחליצה:

לה. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רפב

גם אם עשויים כדון, העיקר לסוגרם פעם אחת בחודש על כל פנים שיהי' שם "דלתות" עליהם. ואין צריך לסגור דלתות שבכל עיר בפעם אחת.

לו. שו"ת ישועות מלכו חלק אורח חיים סימן כא

ובעיקר דין הדלתות גם אם נאמר דרך ראוין לנעול בעינן, מ"מ יש לדון כיון שאין עשוין לנעול כלל כי מצד הממשלה אין להם יכולת ע"ז, גם הלא רוב אנשי העיר המה נכרים והם אין רצונם לסגור והישראלים המה גרים כאורחים, לא מסתבר כלל שיבטלו דין רה"ר. וגדולה מזה נראה דאע"ג דקיי"ל מחיצה הנעשה מאלי' שמה מחיצה, מ"מ בדלת שנעשה מאלי' לא לשם מחיצה בעת שפתוח אין על הדלת תורת מחיצה...

לז. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רע"ו:

ולענין מה שאינו ראוי מחמת הממשלה, אמרתי דיש להתיר מחמת ג' טעמים והוכחה: טעם א' דמה שהנכרים לא ינוחו לנעול חשיב כמו אר"י רביע עלה, דפשיטא להש"ס ריש פרק חלון (דף ע"ח ע"ב) דלא מבטל מתורת פתח. והוא הדין דאינו מבטל תורת דלתות.

טעם ב' דראוי אצל הממשלה, ובודאי חצירו של נכרי ניתרת גם כן בדלתות ראויות לנעול. וכן מסתבר, דאינו מצוה שיהי' צריך דוקא ראוי אצל ישראל.

טעם ג' דעל כל פנים ראוי לנעול על שעה קטנה, ובאותה שעה חשיב על כל פנים רשות היחיד, ממילא אף כשפתוח חשיב ראוי על שעה קטנה, וכל שעה ושעה ניתרת משום זה.

והוכחה שהרי לדעת הפוסקים דבעי היכר ציר [להכשר מבוין], והרא"ש מכללם שהוא בעצמו תיקן העירובין בצורת הפתח כמבואר בתשובותיו [כלל כ"א ס"ק ח'] וצוה להרוג את המוחה מדין זקן ממרא, והא טעם היכר ציר משום שיהי' ראוי לדלתות כמו שפרש"י, והרי דלתות שאינם ראויים לנעול אינו כלום, ובודאי גם בזמן הרא"ש לא היתה הממשלה מנחת לנעול הדלתות בלילה...

לח. שו"ת הרא"ש כלל כא סימן ח

תשובה: על שלא רצה לשוב מאולתו מענין העירוב. אתה רבי יעקב ברבי משה דבאלינסיא, כבר כתבתי לך על ענין העירוב, שנהגו בכל גליות ישראל להתיר מבואותיהם המפולשין בין הכותים בצורת פתח, ואתה אסרת אותו לקהל פרייריש. וכתבת לי ראיותיך, ואני הודעתך שאין בהם ממש. והזרתך שתחזור בך, ותאמר לקהל שיתקנו מבואותיהם כאשר הורגלו עפ"י גדוליהם, והנה הוגד לי שאתה עומד במרדך, ואתה מכשיל את הרבים בחלול שבת. לכן אני גוזר עליך, אחר שינתן לך כתב זה בעדים, שתתקן המבואות המפולשין לרשות הרבים, של כותים, בצורת פתח, תוך שבועיים אחר שתראה כתב זה; ואם לא תתקן המבואות כאשר כתבתי, אני מנדה אותך. ואם היית בימי הסנהדרין היו ממיתין אותך, כי אתה בא לעקור תלמוד שסידר רב אשי, ולחלוק על כל הגדולים שהיו עד היום הזה, אותם שמתו ז"ל, ואת אשר המה חיים עד הנה. לכן חזור בך ואל תטוש תורת משה רבינו ע"ה. נאם אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל.

לט. ערוך השולחן אורח חיים סימן שס"ד:

[ודע ששמעתי שבדין ראוי לנעול אם הממשלה מקפדת על הנעילה מקרי "אינו ראוי לנעול" ולא נהירא כדמשמע מסוגית הש"ס ע"ש]: